

wsparcia w wielu aspektach funkcjonowania oraz walki. W pomoc zaangażowały się małe, działające lokalnie podmioty społeczeństwa obywatelskiego. Podobnie jak w czasie pandemii, profil pomocy (ukierunkowanej tym razem przede wszystkim na zewnątrz, dedykowanej nie członkom własnej społeczności, ale obcym) był dosyć zróżnicowany. Poszczególne typy podmiotów obywatelskich w Polsce lokalnej działały inaczej, zaś stopień zaangażowania wolontariuszy był niejednorodny. Nierzadko świadczenia na rzecz uchodźców wykonywały osoby prywatne, nie działające w organizacji pozarządowej. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że główne wysiłki ponosiły organizacje pozarządowe działające w dużych ośrodkach (gdzie np. powstawały hub-y pomocowe). Niemniej także na szczeblu lokalnym powszechnie obserwowano aktywizację podmiotów obywatelskich:

- Zapewniano transport uchodźców w głąb Polski oraz darów i sprzętu na granicę z Ukrainą. Filarem tego typu aktywności były dysponujące samochodami oraz kierowcami OSP, które ponadto angażowały się w organizację i zabezpieczenie punktów recepcyjnych oraz zapewnianie podstawowej pomocy rzeczowej, jak żywność i odzież. Zaplecze logistyczne (remizy, strażnice) oraz zasoby ludzkie OSP były powszechnie wykorzystywane przez samorząd terytorialny na początku sytuacji kryzysowej do pomocy napływającym uchodźcom oraz pomagającym im wolontariuszom.
- Organizowano zbiórki żywności, odzieży, materiałów medycznych, urządzeń przydatnych w sytuacji kryzysu (przekazywano na Ukrainę sprzęt z własnych zasobów), artykułów pierwszej potrzeby. Dla tysięcy uchodźców przyrządzano i dystrybuowano posiłki. W ramach pomocy, świadczonej przez członkinie Kół Gospodyń Wiejskich, kobietom i dzieciom uciekającym z Ukrainy udzielano też wsparcia emocjonalnego.
- Uruchamiano lokalne inicjatywy społeczne służące zapewnieniu wsparcia materialnego i finansowego uchodźcom, jak również pomagające w znalezieniu czasowego zakwaterowania i pracy. Aktywne na tym polu były m.in. parafie rzymskokatolickie, które udostępniały swoje pomieszczenia, mobilizowały i angażowały wiernych w charakterze wolontariuszy, prowadziły zbiórki materialne i finansowe współpracując w tym zakresie z podmiotami o ponadlokalnym charakterze np. Caritas. Budynki przyparafialne stały się miejscem przebywania uchodźców. W późniejszym okresie organizacje przykościelne organizowały wydarzenia z udziałem Ukraińców, świadcząc pomoc np. artystom, którzy znaleźli się na terenie Polski.
- Odnotowano przypadki zaangażowania klubów sportowych oraz OSP w organizację czasu wolnego dla ukraińskich dzieci, które znalazły się na terenie Polski. Wykorzystywano w tym celu infrastrukturę i zasoby organizacji np. boiska, świetlice. Realizowana na co dzień przez te podmioty funkcja integracyjna przyczyniła się do zapewnienia dobrostanu psychicznego najmłodszym uchodźcom.

Podsumowując aktywność małych organizacji w niecodziennych, kryzysowych okolicznościach, należy wskazać czynniki wpływające na skuteczność podejmowanych przez nie działań na szczeblu lokalnym. Na pierwszy plan wysuwa się **znaczenie silnych więzi**